

10 november 1973

Annorlunda husförhörskväll i Hamra

Husförhört leddes av kyrkoherde Gustaf Grönlund, som här ses omgiven av rote medlemmarna, ett 50-tal vilka samlats i den trivsamma 1800-talsstugan, som Holger Rybeck i Hamra under ett års fritidsarbete ställt i ordning.

Fotogensljus och öppen eld Psalmodikon till psalmsång

Befolkningen i Hamra rote förflyttades åtskilliga år tillbaka i tiden, när den samlades hos köpmannaparet Holger och Kerstin Rybeck till husförhör på torsdagskvällen.

Allt gick i gammal stil. Husförhört hölls i "Hennings stuga", en gammal ryggåsstuga, som Holger Rybeck lagt ned ett års fritid på att restaurera. Psalmer sjöngs till ackompanjering på psalmodikon, ett 1800-talsinstrument, och kyrkoherde Gustaf Grönlund förrätade upprop ur längden samt talade allvarligt skriftens ord, dock ej som skrämmande förhör, utan som kärlekens budskap om diakonins betydelse.

Vid 19-tiden började roteborna fylla den lilla ryggåsstugan som är från 1800-talets början och som nu pietetsfullt restaurerats av köpmannaparet Holger och Kerstin Rybeck. Taket hade klätts med okantade och ohyvlade bräder, väggarna hade fått nya tapeter, men i mönster från 1800-talet och i storstugan hade murats en öppen spis av samma årtalsmodell.

Efter en stund var stugan fylld med ett 50-tal rotebor, som hälsades välkomna av familjen Rybeck.

Till psalmsången ackompanjerade värden, Holger Rybeck, på psalmodikon, och makan Kerstin trakterade orgeln. Rote medlemmarna svarade för en så kraftfull sång att fotogen-

lampornas sken blev fladdrande och elden i den öppna spisen fick bättre fart.

Kraftfull psalmsång

Kyrkoherde Gustaf Grönlund hälsade välkommen till Bredaryds församlings sista husförhör för året och gladdes åt att få hålla det just i denna fina miljö. Han anbefalldes så psalmen 600:5—6 och de församlade, både unga och gamla, sjöng andaktsfullt, men så kraftfullt, att lågorna från de levande ljusen i den gamla takkronan flämtade och lågorna i den öppna spisen tog ny fart och förhöjde den redan höga temperaturen.

Kärlekens bud predikades

Efter bön tog kyrkoherden upp årets husförhörpsalm 239, diakonipsalmen "Konung och präst, träd in i denna skara, oss med din ande hägna och bevara" o.s.v. Del tagarna runt prästens bord fick läsa var sin stump tills psalmen var genomgången. Därefter tolkade prästen nogsamt innebörden av den.

Kyrkoherden gav en resumé över diakonin, berättade om hur den började, hur den gick tillbaka på 300-400-talen och hur den sedan har blomstrat igen. Han betonade allvarligt vars och ens stora ansvar när det gäller diakonin. Det var ingen domedagspredikan, tvärtom, det var kärlekens bud, som förkunnades.

Menigheten lyssnade allvarligt till prelatens ord, men kunde inte undgå att låta blickarna fara beundrande runt omkring i den gamla stugan. De levande ljusens och fotogenlampornas vackra ljus speglade sig i de små fönstren, som inramats vackert i 1800-alsbågar. I den öppna spisen prakade och gnistrade glöden och spred strålande ljusskimmer och god värme.

Musik på psalmodikon

Förkunnelsen inramades med psalmsång till ackompanjemang på orgel av Kerstin Rybeck och psalmodikon av Holger Rybeck. Underbara toner i gammal psalmtakt lektes fram med stråken på den enda strängen, som en psalmodikon har.

Detta instrument, som består av en resonanslåda och en sträng, som skall strykas med stråke, uppfanns 1830 av prosten J. Dillner och användes flitigt som skolinstrument och till psalmsång under 1800-talet. Den psalmodikon, som användes på husförhöret, tillhör Bredaryds hembygdsförening.

Hedersgäster

Särskilt välkomna gäster var prosten emeritus Vallis Wendel, nu bosatt i Jönköping, men tidigare kyrkoherde och prost i Gränna. Wendel var präst i Bredaryd till 1941. Sitt första husförhör höll han i Hamra rote 1930. Makarna var nu inbjudna som hedersgäster och välkomnades varmt.

Särskilt välkomnades också familjen Eliasson, Anneberg. De hade inflyttat under året och hälsades nu välkomna in i rotegemenskapen och till Bredaryds församling.

Den förändringen, plus att några små kommit till världen, konstaterades när kyrkoherden gjorde upprop efter rotelängden. Någon större ändring sker inte nu för tiden. Den stora avflyttningen tycks ha stannat av. Men någon

större inflyttning sker inte heller trots den gröna vågen.

Också lekamlig spis

Nu hade prästen gjort sitt och det var dags för kaffe. Från den gamla järnspisen kom en härlig kaffedoft och gästerna var inte nödbedda, när fru Kerstin bjöd till bords. Ett härligt kaffebord med många slags hembakade kakor stod dukat. Var och en försåg sig väl och lät sig väl smaka. Hembakad ostkaka med delikat hallonsylt var kronan på verket, när det gällde den lekamliga spisen.

Efter den var det åter dags för andlig spis. Det blev ytterligare psalmsång till ackompanjemang på psalmodikon och orgel, kyrkoherde Grönlund framförde allas tack och avslöt med bön. Prosten Wendel talade om prostparets Bredarydstid och tackade för att de fått vara gäster vid denna minnesrika stund.

100-årig husförhörslängd

Innan husförhörsgästerna skildes kom herr och fru Rybeck med ytterligare en överraskning. I sina förfäders handlingar hade Rybeck funnit anteckningar om husförhören i Hamra rote sedan 1873. Det var hans farfar som hade börjat nedteckningen, sedan hade hans far fortsatt och under senare år hade han själv gjort noteringar. Det var alltså det 101:a husförhöret, som nu hade hållits sedan noteringarna påbörjades.

1873 hölls husförhör hos "Jonas i Ramsås", 1899 hos "Sixten i Ramsås". Dessemellan var det nogsamt nedtecknat med både namn och gårdsnamn i sin helhet. Under senare år har även husförhörspalmerna nedtecknats.

Varje deltagande familj fick med sig ett exemplar av denna värdefulla och unika nedteckning.

Tradition som förpliktar

Ett följeblad avslutas med följande: "Många namn och årtal möter oss på dessa blad. Åtskilliga öden och händelser är förknippade med dessa namn och data.

Psalmens ord om tidevarv som komma och försvinna blir här verklighet.

En gammal tradition har genom dessa husförhör hållits levande i denna bygd under en lång följd av år. Många hem har upplåtits och kyrkans tjänare har under åren visat sitt intresse för denna form av gemenskap.

Men tradition förpliktar! Låt oss hjälpas åt att bevara denna gamla, fina tradition till glädje och trivsel för nuvarande och kommande generationer."

**Text: Sten Andersson
Bilder: Lennart Boberg**